

(Inter)net-lingvistica în societatea informațională globală

Elena UNGUREANU,
Institutul de Filologie al AȘM,
Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale

Résumé

La linguistique de l'avenir sera reliée aux technologies infocommunicationnelles(TIC). Les rythmes fulminants où se développent les TIC sont impensables sans Internet, sans web, sans la participation du HTML (HyperText) et ses dérivés, au moins dans la période actuelle. L'hypertexte est le concept le plus important du Web, ce qui signifie la totalité des textes liée dans l'immense réseau de l'Internet et le lien hypertexte est le concept le plus important de ce qui signifie lien, référence, une relation avec d'autres textes, images, vidéo, audio, bibliographies, etc. Le lien hypertexte est vraiment le nouveau signe de cyberspace (à 2 dimensions: celle linguistique et technologique), un important mécanisme de formation majeur (production) du sens, essentiel/indispensable pour la compréhension de la cohésion et de la cohérence de l'hypertexte. L'(Inter)net- linguistique est une nouvelle discipline philologique qui développe de nouvelles méthodes et outils de recherche des signes, des faits/réalités et de nouveaux phénomènes. Placer au centre de l'attention des spécialistes en sciences humaines le discours/la communication médiatisée par les TIC et le « haut-parleur », convertir des utilisateurs actifs de textes en ligne – contribuera à la réintégration de la linguistique parmi les sciences-pilotes.

Mots-clés: *(Inter)net-linguistique, hypertexte, hyperliens.*

Abstract

The future linguistics will be connected with information and communication technologies (ICT). Fulminating development rhythms of ICT are unthinkable without Internet, Web, HTML (hypertext) and its derivatives, at least in the current period. Hypertext is the most important concept of the Web, which means all the related texts in the vast network of the Internet. Hyperlink is the most important concept which means link, reference, a relationship with other texts, images, video, audio, bibliographies, etc. The hyperlink is really a new sign of cyberspace (with 2 dimensions: linguistic and technological), a major mechanism for meaning formation (production), essential for understanding of hypertext cohesion and coherence. (Inter) net-linguistics is a new philological field that develops new research methods and tools for signs, facts / realities and new phenomena. Placing in the center of the humanity specialists' attention of the speech / communication mediated by ICT and of the "speaker", as well as converting active users of online texts, will contribute to reintegration of linguistics among the pilot sciences.

Key words: *(Inter)net-linguistics, hypertext, hyperlink.*

Istoria lingvisticii cunoaște mai multe perioade și tipuri: protolingvistică antică, arabă și europeană, diacronică (istorică)/sincronică (descriptivă), distribuțională, funcțională, comparativă și matematică, structurală și

nestructurală, computațională, integrală... Cercetări mai noi în biolingvistică, neurolingvistică, geolingvistică sau chiar nanolingvistică demonstrează că bazele lingvisticii de mâine sunt puse indiscutabil de către tehnologiile moderne (TIC). Lingvistica studiază limbajele, acestea reprezentând în primul rând vorbiri, discursuri, texte. Timp de cca 500 de ani textul „de hârtie” (de la prima Biblie ieșită din tiparul lui Gutenberg) a reprezentat (și continuă să reprezinte) cultura scrisă a omenirii. Odată cu apariția și dezvoltarea Internetului ca megatehnologie, aceasta din urmă tinde să o înlocuiască, cultura online fiind o realitate a zilei de azi. Acesta este un nou mediu de viață a limbajului, care se dezvoltă cu o viteză greu de monitorizat, suportând modificări conceptuale majore. Revoluția *social media* (Badău 11) se datorează, în primul rând, trecerii de la formatul tipar la formatul online, radical diferit. Digitalizarea patrimoniului scris e doar un punct de pornire în acest sens și constituie o directivă fundamentală a strategiilor europene, de ex., Europa Digitală 2020.

În economia cunoașterii, textul digital ajunge să fie expresia cea mai elocventă a comunicării online. Secolul XXI a început în forță cu reevaluarea textului tipărit, dotându-l cu capacități și virtuți pe care nu le-a cunoscut anterior: conectarea cu alte texte, posibilitatea de multiplicare, printare, editare, ștergere, traducere, design, arhivare, versionare etc. Textul/discursul online este un macrosemn al comunicării mediate de TIC, a cărui analiză constituie preocuparea de câteva decenii a celor mai importante școli și direcții de cercetare din lumea întreagă. Internetul oferă un material puțin spus voluminos în acest scop: oferă un șantier imens, în al cărui spațiu infinit germinează creativitatea utilizatorilor și sunt de analizat pentru toate disciplinele, pentru lingvistică inclusiv.

Odată cu crearea webului (inventive a lui Tim Berners-Lee, 1989), Internetul cunoaște cea mai spectaculoasă mișcare la nivel global, reușind în doar două decenii interconexiuni dintre internauții de pe toate continentele, de toate vârstele și de toate interesele. Textul Lumii se adună progresiv în această supertehnologie.

Tehnologiile informaționale în lingvistică reprezintă un set de legi, metode și mijloace de producere, depozitare, transfer, distribuție, transformare a informațiilor cu privire la limbă și legile de funcționare cu ajutorul calculatoarelor. (Поранова) Principalele obiective ale utilizării tehnologiei informației în domeniul lingvisticii includ:

- crearea inteligenței artificiale;
- traducerea automată;
- adnotarea automată și rezumarea textului;
- dezvoltarea sistemelor de generare a textelor;
- dezvoltarea sistemelor de învățare a limbilor străine;
- dezvoltarea sistemelor de înțelegere a vorbirii;
- crearea sistemelor de generare a discursurilor;
- dezvoltarea sistemelor automatizate de găsire a informațiilor despre program;
- dezvoltarea sistemelor de atribuire și decriptare a textelor anonime și pseudoanonime;

– dezvoltarea bazelor de date diferite (dicționare, cărți, registre etc.) pentru științele umaniste;

– dezvoltarea diferitor tipuri de dicționare automate;

– dezvoltarea sistemelor de transmitere a informațiilor pe Internet etc.

În opinia unor specialiști, maniera în care lingviștii vor efectua investigații se va schimba dramatic (dacă încă nu s-a schimbat pentru unii) și cu cât mai mult datele lingviștilor vor lua calea webului, cu atât mai importante schimbări se vor produce. Întrucât lingviștii vor (inter)opera cu datele a mii de limbi, obiectul principal de studiu al lingvisticii (limba/limbile) va suporta și el modificări radicale în abordare. Dacă în 2012 Internetul avea cca 2,4 miliarde de utilizatori (adică peste 1/3 din populația globului), aceasta demonstrează faptul că viitorul este al tehnologiilor: știința viitorului va fi una electronic-tehnologizată, filologia inclusiv. Multilingvismul, interactivitatea dintre vorbitori, impactul noilor semne textuale și nontextuale, modificările în structura limbilor etc. vor marca puternic științele umaniste. Anume datorită rețelei Internet, limbile minoritare au șansa să se revitalizeze, dacă sunt susținute de politici lingvistice adecvate. După engleză, franceza ocupă un onorant loc în acest spațiu tehnologizat: „În raport cu numărul de internauți francofoni, după engleză, franceza este limba cea mai bine plasată pe Internet”. (Firică 196)

Lingvistica textului (sau textuală) încă nu și-a spus ultimul cuvânt, (re)întoarcerea la F. de Saussure, É. Benveniste și M. Bahtin fiind simțită ca o necesitate. (Adam 29-69) Cum însă „orice text e un intertext” (R. Barthes), iar în spațiul online orice intertext poate ajunge un hypertext, lingvistica intertextului și lingvistica hypertextului sunt disciplinele filologice ale viitorului. În aceste noi discipline relația limbaj natural – limbaj artificial (procesat, tehnologizat) revine în centrul atenției specialiștilor. După ce o perioadă a fost considerat exclusiv al lingvisticii computaționale (și azi mai continua să fie interpretat astfel), domeniu pe care îl cunosc și îl practică un număr restrâns de specialiști, textul computerizat a ajuns să fie unealta de lucru a oricărui specialist. Textul de hârtie, „soldificat” („Textul este vorbirea solidificată” – Marty 2) se transformă progresiv pe ecranul computerului în text „lichid”, dinamic, viu, „textul, cum afirma Roland Barthes, nu mai are fraza ca model; este adesea un jet puternic de cuvinte, o panglică de infra-limbă”. (14) Cuvântul devine *hypercuvânt* (după *hypermot* – Marty 8), lingvistică începe să prindă alte contururi – tehnologizate.

Care este, așadar, specificul acestei noi lingvistici, lingvistica Internetului, sau, cu un termen mai nou – (inter)net-lingvistica? Din datele de care dispunem, termenul în cauză a fost generat în studiile dedicate limbajului internetului de pe la începutul anului 2000 de David Crystal. Unul dintre primele studii apare în 2005, în care autorul îl tratează în calitate de subdomeniu al lingvisticii generale. (Crystal 2005: 3) Ea studiază noile stiluri și modificări în structura și substanța limbilor, apărute sub influența Internetului și a altor suporturi tehnologice moderne (telefonie mobilă, i-pad, i-pod etc.). După același autor, studiul internet-lingvisticii poate fi efectuat prin intermediul a patru perspective principale: sociolingvistică, didactică, stilistică, aplicativă. În 2011 același autor, acum lingvistul de 72 de ani,

înflăcărat adept al domeniului, editează și un ghid pentru studenți cu aceeași tematică. În alte surse se dă preferință termenului trunchiat (*net-lingvistica* = *netlinguistics*). (Posteguillo 34) Cercetătorul ungar Judit Háhn (2), în analiza tipologiei genurilor generate de spațiul virtual, preia clasificarea spaniolului, care varsă lumină asupra imposibilității stabilirii unor limite exacte dintre domenii, pe de o parte, și asupra necesității interdisciplinarizării domeniilor, pe de alta. Net-lingvistica se vrea, conform acestei clasificări, la intersecția altor două mari și importante discipline: *sociolingvistica* (care se ocupă de: limbaj și clase sociale, limbaj și regiune, limbaj și sex, limbaj și grupuri etnice, limbaj și vârstă, limbaje în contact) și *lingvistica computațională* (numită și lingvistică informatizată) (derivată în: aplicată (ingineria limbajului (uman) și limbajul tehnologic; traducerea automatizată; recunoașterea vorbirii; parsarea limbajului) și teoretică (lingvistica cognitivă); (psiholingvistica). După Posteguillo (*ibidem*), net-lingvistica se divizează în: 1. *Net-sociolingvistică* (nivelul ideologic – interesat de identitatea digitală, anglicizare, net-comunități; nivelul contextual – în obiectul de studiu al căreia intră: contextul, conținutul digital – caracteristicile digitale, funcția interpersonală – funcția textuală; informalizarea, hipertextul; nivelul discursiv – în cadrul căruia se studiază actele de vorbire, teoria genurilor, cybergenurile; instrumentele multilingve pentru indexare și navigare) și 2. *Net-lingvistică computațională* (cu 2 niveluri: nivelul terminologic – cuprinde: e-morfologie, e-terminologie, e-lexicologie; nivelul tehnologic) (fig. 1):

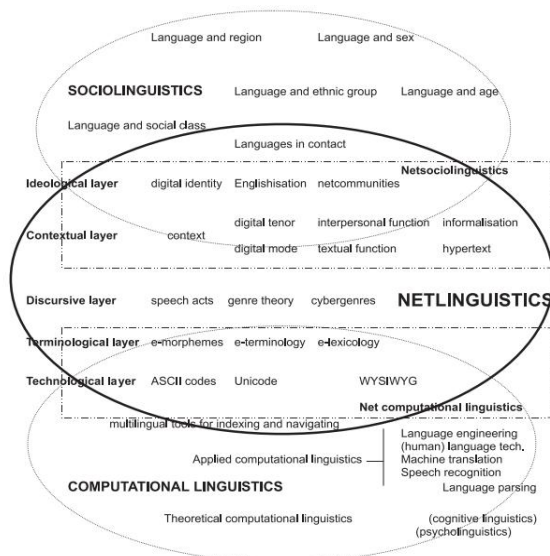

Fig. 1. Domeniile de cercetare ale net-lingvisticii (Posteguillo 2002: 34)

Alte dimensiuni pe care se dezvoltă (inter)net-lingvistica ca urmare a progreselor tehnologice se referă la răspândirea și influența variațiilor stilistice

internautice și asupra textelor tipărite, prin intermediul mass-mediei și al operelor literare, precum și la dezvoltarea web ca un megacorpul de texte. (Плунгян) Cu megacorpul pe care îl oferă pentru cercetare, net-lingvistica se va baza indiscutabil pe conceptele lingvisticii tradiționale și neotradiționale. Nimic din ce a furnizat aceasta din urmă nu este dat deoparte: toate se regăsesc într-un nou format, cu mai multe dimensiuni. Michel Bernard (5) consideră că hypertextul ar avea 3D, în timp ce strigătul originar al omului primitiv n-ar avea nici una (ceea ce ni se pare incorect, deoarece primele două reprezintă discurs, vorbirea, oralitatea, în timp ce ultimele două reprezintă forma solidificată a discursului (fig. 2):

Discours	Figure géométrique	Dimensions
cri, boiborygme	point	0
discours oral	droite	1
discours écrit, texte	surface	2
hypertexte	volume	3

Fig. 2. Evoluția dimensiunilor discursului (*ibidem*: 5)

Limbajul informaticii se bazează pe sistemul binar, adică pe cifrele 0 și 1, iar toată țesătura sau „textura internautică” se afișează în limbaj textual, mai exact hypertextual (cel mai uzual la ora actuală). Limbajul este peste tot în Internet (intrarea prin intermediul unei parole, la fel ca și pe e-mail, chat, blog, site, forum, rețelele de socializare, textele reprezentând toate stilurile unei limbi (științific, publicistic, artistic, administrativ, online). În timp ce limbajul natural există și fără tehnologii, limbajul procesat nu mai poate fi conceput fără acestea. Hypertextul este un concept hypermedia, activat printr-un sistem de hyperlinkuri (cei mai importanți teoreticieni ai căruia sunt Theodor Nelson, George Landow ș.a.), fiind în același timp metodă, text, mecanism, formă, mijloc și documentație.

În contextul revoluției Internet, mondializarea semiotică presupune intercomunicarea limbilor, vorbitorul polilingv, amestecul limbilor și amestecul semnelor, generarea de noi sisteme, semne și spații de comunicare comune pentru toate limbile sau recognoscibile în toate limbile (Сидорова) etc. Semnul lingvistic și paralingvistic prin intermediul căruia se realizează comunicarea se află într-o continuă evoluție, uneori dramatică, reprezentând lupta dintre vechi și nou. Problemele dintotdeauna ale lingvisticii sunt și ale internet-lingvisticii: formarea cuvintelor, evoluția sensurilor, împrumutul lexical, calculul sintactic, interferența registrelor, importul terminologic din engleză, probleme de integrare lingvistică și de standardizare, interferență între scris și oralitate, între limbajul standard și registrul familiar, extinderi metaforice ale terminologiei în limbajul curent, coexistența stilurilor, adaptarea terminologiei, limbajul comentariilor, problema denominării, înflorirea limbajului argotic, oralitatea debordantă etc. La acestea se adaugă noi fenomene semiotice, generate de mediul virtual al comunicării.

Pentru a putea opera o distincție rapidă, am recomanda ca sinonim metaforic al hipertextului (marcat grafic cu un simbol al comunicării în spațiul online), cuvântul „limb@j”, utilizat și de alte limbi, inclusiv franceză, în opoziție cu „limbaj”. Ce cuprinde limb@jul webului, în care se manifestă hipertextul? În primul rând, limbajul textelor literare (cu multe trăsături similare celor existente în formatul tipar); slangul internautilor; semnele și simbolurile noi (creolizate), care tind să devină noile semne grafice ale „alfabetului online” etc. Așadar, noile aspecte de cercetat ale internet-lingvisticii (implicit ale internet-semioticii), sunt:

1) **noile limbaje** (Сидорова, Шувалова) și **slanguri**¹ (argouri, jargoane, terminologii, abrevieri, acronime, modificarea sintaxei etc.); multilingvismul; renunțarea progresivă la norma limbii (Плунгян), terminologizarea informatică a limbajului uzual și determinologizarea etc.;

2) **noile spații de comunicare** (e-mail, mesageria instantanee, sms, chat, blog, forum de discuții, portal, rețele de socializare, lumi virtuale...);

3) **noile semne de comunicare** (linkurile, simbolurile (@, de exemplu), emoticoanele² de tipul :, ☺ sau 😊 (Posteguillo 2003: 64-65), alte icon-uri de tipul ; ; etc.);

4) **noile genuri și specii (hyper)textuale** care stau la baza actelor de vorbire/scriere online (genul epistolar, motoarele de căutare, jurnalistică online, enciclopediile și dicționarele online de tipul Wikipedia, corpusuri și baze de date/arhive/repozitorii digitale, hyperliteratură; comentariul online, aprecierea/dezaprobarea mesajului online, pagina personală, peretele pe rețeaua de socializare, nickname-ul și avatarul ca reprezentare a persoanei generatoare de text în lumea virtuală etc.).

În cadrul e-textului sau hipertextului, relația dintre cuvinte, respectiv texte, este cea mai importantă. Linkul înseamnă legătură, iar legătura este peste tot pe web. În cadrul e-morfologiei s-ar putea vorbi despre o nouă categorie: a legăturii (verbe de legătură, prepoziții de legătură, conjuncții de legătură, adverbe de legătură...). Dar cel mai important semn al acestei categorii ar fi linkul sau hyperlinkul. Propunem următoarea clasificare a linkurilor: după structură; după semantică; după funcție; după raporturi cu alte linkuri (de coordonare, subordonare, inerență, discontinuitate); după topică în enunț/discurs, în texton, în hipertext; linkul în bibliografie, webografie, cuprins, note etc., după marcaj/design (vizibilitate, luminozitate etc.) – link marcat vizual, nemarcat, subliniat, cu culoare etc. link-titlu, link-nume, link-cifru, link-cod, link-adresă, link activ/activat/mort etc., link intern/extern, link – literă, cuvânt, sintagmă, enunț, texton, adresă, peritext; link intratextual/ extratextual. Analiza statistică a linkurilor oferă date foarte interesante pentru societatea informațională și indicatorii de informatizare a acestor: numărul de accesări, de vizualizări, de descărcări ale textelor etc. Elaborarea așa-ziselor dicționare de linkuri a și început, actualmente ele se numesc, reflectând principiile economiei de piață online – bursa linkurilor (piața linkurilor). Capacitatea hipertextului de a se lega infinit cu alte texte, de a deveni produs media cu imagine, text, video, audio etc. este cea mai spectaculoasă realizare a webului. În acest spectacol, hyperlinkului îi revine un rol de excepție.

Fiecare link corespunde unei citări. Cuvântul a devenit marfă pe piața lingvistică mondială. Este ceea ce Frédéric Kaplan, specialist în Digital Humanities din Lausanne, numește „capitalism lingvistic” (Kaplan 2012), adică o nouă formă de capital, la baza căruia realmente se află cuvântul online. Un model de text cu linkuri interne este textul Bibliei postat pe site-ul Èulogos. (*proiectul Intratext, consultată la 18.03.13*) Materialul de-a dreptul excepțional pe care îl oferă cercetătorului acest site este o dovadă a posibilităților excepționale pentru lingvistica internetului, cu minicontextele lor, accesibile instantaneu, doar printr-o opțiune de căutare. Iată numai două exemple din nenumăratele posibile căutări (search) pe care le oferă la afișare Biblia în română și Biblia în franceză (pentru cuvintele *cuvântul* și, respectiv, *parole* („La început era Cuvântul” – Ioan 1:1 / «Au commencement était la Parole» – Jean 1:1), demonstrând exactitatea, utilitatea și rapiditatea serviciului tehnologic pentru orice studiu comparativ-contrastiv, semantic, statistic, hypertextual etc. (fig. 3, 4):

692	Ioan 1:1		1. La început era	Cuvântul și	Cuvântul era la Dumnezeu
693	Ioan 1:1		început era	Cuvântul și	Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu
694	Ioan 1:1		Dumnezeu și	Dumnezeu era	Cuvântul.
695	Ioan 1:9			9. Cuvântul era	Lumina cea adevărată
696	Ioan 1:14			14. Și	Cuvântul S-a făcut trup și S-a sălăsluit
697	Ioan 4:37		în aceasta se	adeveregte	cuvântul: Că unul este
698	Ioan 4:39		au crezut în	El, pentru	cuvântul femeii care mărturisea:
699	Ioan 4:41		mai mulți au	crezut pentru	cuvântul Lui,
700	Ioan 4:42		Credem nu	numai pentru	cuvântul tău, căci noi înșine am
701	Ioan 5:24		zic vouă: Cel ce	ascultă	cuvântul Meu și crede în Cel ce M-a
702	Ioan 5:38			38. Și	cuvântul Lui nu sălăsluiește în voi,
703	Ioan 6:60		auzind, au zis:	Greu este	cuvântul acesta! Cine poate să-l
704	Ioan 8:31		El: Dacă veți	rămâne în	cuvântul Meu, sunteți cu adevărat

Fig. 3. Captură de ecran din Biblia online în română de pe site-ul Èulogos – IntraText
http://www.intratext.com/IXT/RUM0001/4B_2.HTM

654	Jean 1:1		Au commencement	était la Parole,	et la Parole était avec
655	Jean 1:1		commencement	était la Parole,	et la Parole était avec Dieu ; et cette
656	Jean 1:1		était avec Dieu ;	et cette parole	était Dieu :~
657	Jean 1:14			14 Et la Parole	a été faite chair,
658	Jean 2:18		Mais les Juifs prenant	la parole,	lui dirent : quel miracle
659	Jean 2:22		crurent à l'Ecriture,	et à la parole	que Jésus avait dite.~
660	Jean 4:39		crurent en lui,	pour la parole	de la femme,
661	Jean 4:41		de gens crurent	pour sa parole ;~	
662	Jean 4:42		ce n'est plus	pour ta parole	que nous croyons ;
663	Jean 4:50		car nous-mêmes	vit. Cet homme	crut à la parole
664	Jean 5:24		que celui qui	entend	ma parole,
665	Jean 5:38		et croit	à celui qui m'	Et vous n'avez point
			sa parole	demeurante en vous ;	puisque

Fig. 4. Captură de ecran din Biblia online în franceză de pe site-ul Èulogos – IntraText
http://www.intratext.com/IXT/FRA0773/4E_2.HTM

Analizând informația din cele două figuri cu privire la statisticile oferite, se poate constata o corespondență surprinzătoare dintre ocurența cuvintelor respective în română și în franceză în textul biblic: cuvântul *parole* se întâlnește de 852 de ori, în timp ce cuvântul *cuvânt* se întâlnește de 851 de ori. Corespondența este interesantă mai ales pentru motivul că în română cuvântul *cuvânt* ar avea primul sens în DEX drept „unitate de bază a vocabularului, care reprezintă asocierea unui sens (sau a unui complex de sensuri) și a unui complex sonor” și abia apoi: „vorbă, vorbire articulată”, în timp ce pentru franceză acesta este primul sens al lui *parole*

(și nu al cuvântului *mot*, cum ar fi tentați să creadă nespecialiștii. Site-ul oferă, pentru textele încorporate, cele mai diverse informații în timp real, adică în doar câteva secunde. De exemplu, numărul de ocurențe ale tuturor cuvintelor dintr-un text, ale fiecărui cuvânt din textul respectiv, numărul de cuvinte, lungime medie a ocurențelor, lungimea medie a cuvintelor etc., operații care manual ar solicita forțe și timp incommensurabil mai mari. De ex.: așa arată statisticile din textul Bibliei în franceză (Bible, în versiunea lui Louis Segond, 1910):

- Occurrences: 878419
 - Mots: 23469
 - Occ/Mots: 37,43
 - Occurrences de fonction: 563033
 - Mots de fonction: 439
 - Longueur moyenne des occurrence: 4,04
 - Longueur moyenne des mots: 7,96
- (http://www.intratext.com/IXT/FRA0773/_STAT.HTM)

În calitatea sa de subdisciplină a lingvisticii generale, ancorată prioritar în tehnologii (Crystal), (inter)net-lingvistica nu se va putea lipsi de cele mai importante concepte ale hypertextualității (textualității Internetului), care constituie expresia cea mai pregnantă a postmodernismului: nonlinearitatea, citaționalitatea, fragmentarismul, variativitatea, creativitatea, virtualitatea, polifonia, neomogenitatea, interactivitatea, multimedialitatea, infinitul, descentralizarea, depersonalizarea autorului, anonimitatea, identitatea multiplicitară, inclusiv lingvistică, libertatea și independența temporală și spațială, jocul semnificațiilor, deschiderea, modificarea relației „autor–cititor”, dispersiunea structurală, instabilitatea compozițională, nonierarhicitatea, discontinuitatea, granularitatea, integrabilitatea etc.

Ortografia vernaculară, dar utilizată conștient și ca alternativă a celei normative, de ex., «Keske c» în loc de Qu'est-ce que c'est? » (Dejond 115); «Умираед зайчег мой» în loc de «Умирает зайчик мой» (comentariu pe un forum de discuții), abundența de abrevieri generate de limitarea spațiului de utilizare, dar și pentru grăbirea accesului la date (de ex., domen(i)ul .ro, .org, .com, .md, .ppt, .html), (de)cratimizarea semnului lingvistic, revalorificarea punctuației, gramatica virtualului (completarea claselor morfologice cu noi unități – substantive, verbe, adverbe și adjective (online – offline – multiline), verbele digitalizării și verbele informaționale (*a naviga*, de exemplu), adverbele spațiului virtual – *aici, acolo, jos – sus, înainte – înapoi*, în funcție de formatul paginii de pe monitor etc. (se poate vorbi, de asemenea, despre traseul fulminant al unui deictic – *aici* (pe online), numeralul și binaritatea online-ului – bit, octet, pixel etc.; apariția unor noi părți de „vorbit”, mai exact părți de scriere online – linkuite, tipologizarea linkurilor, generarea automata a adresei, a linkului, a domeniului, a www-ului etc. @elenaarmasu (pe Facebook, de exemplu), www.aici.com) renunțarea la elemente grafologice, cum ar fi sedilele în diacritice (*a, i, s, t* pentru

ă, â, î, ș, ț), frazeologia internautică (*Hai pe online, Din online în offline, Nu-i online-ul ca offline-ul*), figurile discursului hypertextual, organizarea hypertextuală (Ertzscheid), linkuirea și completarea inventarului de funcții sintactice cu funcția dinamică a hyperlinkului), inserția cifrelor în interiorul cuvintelor, a simbolurilor, a semnelor de punctuație, a emoticoanelor, a altor semne grafice, încorporarea semneor creolizate în interiorul cuvintelor), generarea unor fenomene pe care formatul tipar le consideră marginale, cum ar fi joncțiunea cuvintelor, anularea blaturilor, înflorirea polisemiei și ambiguității nu doar cu referire la limbajul artistic, de asemenea a fenomenelor omonimice, sinonimice, paronimice, a calambururilor și a jocurilor de cuvinte, a reducției de exemplu, ([www]google.ro, [www]groparu.ro; [www]groparu.com); apariția fenomenului numit *likemania* (like-ul și interactivitatea utilizatorilor), generarea unor opțiuni textuale noi, inexistente în formatul tipar (versionarea textului, tăierea, corectarea, inserarea, ștergerea mesajului, colorarea etc. mesajului textual și nontextual), apariția deicticelor cu funcție de navigare etc., *aici*, de exemplu, e un deictic omniprezent în spațiul virtual – sunt doar câteva din noutățile cu care vine noul spațiu digital și care așteaptă specialiștii în științele umaniste. Indicatorii societății informaționale se referă în foarte mare măsură la realitățile pe care tehnologiile le pot monitoriza: cuvintele-cheie ale unui text (științific), de ex., pot deveni „cheia succesului” respectivului text, indicând totodată conceptele cu cel mai mare grad de evoluție semantică într-un anumit domeniu.

Internet-lingvistica, așadar, trebuie să ia în calcul și oralitatea debordantă, care vine în centrul textului scris, odată cu „Măria Sa vorbitorul”. (E. Coseriu) Greșeala de exprimare și toate aspectele care vin în contradicție flagrantă cu norma instituită de specialiști nu trebuie puse la zid cu orice preț – ele fac parte din limbajul viu și au dreptul la viață și, prin urmare, la analize pertinente din parte lingvisticii care trebuie să fie obiectivă, imparțială, descriptivă, nu prescriptivă. Antiortografia este o formă alternativă a scrisului (Dejong), chiar dacă puriștilor le dă fiori, va deveni un loc comun, conviețuind cu ortografia. (Плунгян) Limbaje și slanguri noi vor invada spațiul online. Lingvisticii de generație nouă îi revine sarcina să le ateste și să le descrie cât mai adecvat.

Concluzii. Internet-lingvistica este studiul modului în care limbile sunt afectate și cum stilurile limbilor suportă modificări, ca rezultat direct al Internetului. Fiind o disciplină care evaluează tendințele în limbă, (inter)net-lingvistica este preocupată de modul concret în care noile forme de comunicare, cum ar fi bloggingul, mesageria instantanee și rețelele sociale au afectat practicile de funcționare a limbajului, comunicarea atât la nivel de persoană-cu-persoană, cât și în rețea, cu un număr nelimitat de alte persoane. În analiza comunicării (vorbirii) mediate de computer (on-line), ca parte a lingvisticii aplicate, principiile de bază ale lingvisticii ante-Internet trebuie să facă bloc comun cu noile metode și procedee tehnologice.

Analiza textelor care reprezintă comunicarea online poate oferi rezultate noi în comparație cu textele scrise off-line (tipărite pe hârtie). Accentul nu se mai pune

pe modul cum se spune, ci pe ceea ce se spune. Toate componentele lingvisticii (fonetica, lexicologia, gramatica, stilistica, discursologia, textologia etc., la care se adaugă designul textului scris etc.) sunt puternic afectate de formatul electronic, devenind progresiv e-fonetică, e-lexicologie, e-textologie... Lingvistul nu mai poate să le neglijeze, nici să le conteste metodic, considerându-le doar abateri temporare. Tot ce devine discurs repetat de mase de oameni demonstrează felul în care se dezvoltă limbile. Internetul vizualizează aceste evoluții mai elocvent ca niciodată.

Optând pentru o gramatică, o retorică, o poetică, o pragmatică, o semantică a virtualului, la întrebarea „a fi sau a nu fi online” răspunsul nu poate fi decât „a exista online”, mai mult: a exista ca link activ. La finele oricărei prezentări în formatul .ppt, așa cum crede Frédéric Kaplan, Google devine mai bogat cu câteva milioane. Deoarece vinde și cumpără cuvinte. Prezenta publicație a cumpărat și vinde în continuare cele 3 cuvinte-cheie indicate la începutul ei: (*inter*)net-lingvistică, *hypertext* și *hyperlink*.

Note

¹Cuvântul *slang* (originar, vine din engleză, desemnând argoul utilizat în Anglia), împrumutat de mai toate limbile, și-a extins semnificația, fiind utilizat în cel puțin 2 accepții: denumește cuvintele și expresiile de origine populară folosite în vorbirea curentă; denumește argoul unei meserii, al unui grup social, în cazul de față e vorba de argoul computațional. Mențiunea pe care o dau, de regulă, dicționarele uzuale: „limbaj convențional folosit de un grup social restrâns (vagabonzi, delicvenți etc.) pentru a nu fi înțeleși de restul societății sau pentru a șoca” nu mai poate fi aplicabilă decât parțial în cazul utilizatorilor de net. Formarea terminologiei informatice actuale, în cea mai mare parte venită prin filieră engleză, se datorează, nu în ultimul rând, slangului, care „nucleizează” termenii în curs de încetățenire.

²*Emoticonul*, de exemplu, poate fi singular/multiplu, static/dinamic, cu funcție de reluare sau completare a sensului cuvântului/enunțului și în funcție de topică, combinat cu alte emoticoane etc.

Referințe bibliografice

- Adam, Jean-Michel. *Lingvistica textuală. Introducere în analiza textuală a discursurilor*. Tradus de Corina Iftimia, prefată de Rodica Nagy. Institutul European, 2008.
- Badău, Horea Mihai. *Tehnici de comunicare în social media*. Iași : Polirom, 2011.
- Bernard, Michel. «*Hypertexte: la troisième dimension du langage*», [Texte](#) (Trinity College, University of Toronto), 1993, n°13/14, p. 5-20;
<http://french.chass.utoronto.ca/unsorted/litera/Revue_Texte/bernard.PDF> (consultat 11.01.13)
- Crystal, David. *The Scope Internet linguistics*, 2005;
<http://www.davidcrystal.com/DC_articles/Internet2.pdf> (consultat 24.03.13)
- Dejond, Aurélia. *La cyberl@ngue française*. La Renaissance du Livre, 2002.

- Ertzscheid, Olivier. *Les enjeux cognitifs et stylistiques de l'organisation hypertextuelle: le Lieu, Le Lien, Le Livre*; <<http://tel.archives-ouvertes.fr/docs/00/04/68/71/PDF/tel-00006260.pdf>> (consultat 29.01.13)
- Firică, Jean și Firică, Manuel Cristian. "Locul ocupat de limba franceză pe Internet", *La francopolyphonie*, 4, 2009, p. 191-196.
- Hähn, Judit. *Promotional Genres in Virtual Space. The text-only sponsored ad, the banner and the business homepage from a linguistic point of view*; http://www.gmi.ktk.pt.e.hu/files/tiny_mce/File/publikaciok/Promotional_Genres_%20Summary_of_the_PhD_Thesis_Judit_%20Hahn.pdf (consultat 11.03.13)
- Kaplan, Frédéric. «Introduction au capitalisme linguistique»; <http://www.internetactu.net/2012/04/06/nos-langues-a-lheure-du-capitalisme-linguistique/2012_martie (Slideshare) (consultat 27.03.13)
- Marty, Olivier. *Ces liens qui éloignent. Comment l'hypertexte change les rapports entre l'auteur et le lecteur*, 2003; <http://archivesic.ccsd.cnrs.fr/docs/00/06/21/30/PDF/sic_00000326.pdf (consultat 30.03.13)
- Posteguillo, Santiago. «Netlinguistics and English for Internet Purposes», *Ibérica*, 4 (2002): 21-38, p. 34; <http://www.aelfe.org/documents/text4-Posteguillo.pdf> (consultat 20.03.13)
- Плунгян, В.А. *Почему современная лингвистика должна быть лингвистикой корпусов*; <<http://polit.ru/article/2009/10/23/corpus/>> (consultat 10.04.13)
- Потапова, Р.К. *Новые информационные технологии и лингвистика: Учебное пособие / Р.К. Потапова. – 4-е изд. – М.: КомКнига, 2005. – 368 с.*
- Сидорова, М.Ю. *Интернет-лингвистика: русский язык. межличностное общение*. М., «1989.ру», 2006; <<http://www.philol.msu.ru/~sidorova/files/blogs.pdf>> (consultat 28.03.13)
- Сидорова, М.Ю. și Шувалова, О.Н. *Интернет-лингвистика: вымышленные языки*. М., «1989.ру», 2006; <<http://www.philol.msu.ru/~sidorova/files/conlangs.pdf>> (consultat 28.03.13)